

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลนาเชือก
อำเภอนาเชือก

พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐
ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก
จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลนาเชือกเล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยการเก็บและรวบรวมข้อมูล ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาเพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานการศึกษา และวิเคราะห์พื้นที่ชุมชน ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ปัญหาต่างๆ โดยการจัดเวทีชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสรุปปัญหา และแนวทางแก้ไขพัฒนาการเกษตรระดับตำบลจากทุกตำบล และวางแผนการจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาการเกษตรของอำเภอนาเชือก เอกสารเล่มนี้เป็นเพียงข้อมูลพื้นฐาน มีข้อมูลบางส่วนจะใช้ได้อย่างถูกต้อง ขึ้นอยู่กับผู้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอง บางข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นจึงควรพิจารณาให้เข้าใจชัดเจน ก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ขอขอบคุณทุกส่วนราชการ และคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก ผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.ทุกตำบล ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอนาเชือกสำเร็จไปได้ด้วยดี

นางสาวสิริรัตน์ ลาดเหลา
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	ฉ
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๓
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๕
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๕
๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๖
๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๖
๓. สภาพภูมิอากาศ	๙
๓.๑ ภูมิอากาศ	๙
๓.๒ ฤดูกาล	๙
๓.๓ ปริมาณน้ำฝน	๑๐
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๑๑
๔ เส้นทางคมนาคม	๑๒
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๑๒
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ	๑๒
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๒
๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๔
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๔
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๖
๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๑๘
๖.๔ การศึกษา	๑๘
๖.๕ การสาธารณสุข	๑๙
๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๙
๗ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๒๒
๘ องค์กรและสถาบันต่าง ๆ	๒๒
๙ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๒๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๗
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๒
๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๒๒
๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๓๕
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๓๕
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๓๕
๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๕
๒.๑ การวิเคราะห์จุดแข็ง - จุดอ่อน - โอกาส - อุปสรรค	๔๕
๓. การจัดทำ TOWS Matrix	๔๖
๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๖
๓.๑ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix	๔๗
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	๔๘
๑. แนวทางการพัฒนา	๔๘
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๔๘
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๔๙
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๕๑
๒. สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๕๓
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี	๕๖

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลนาเชือก ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔
ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน ตำบลนาเชือก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๗	๑๑
ตารางที่ ๓ ข้อมูลการปลูกข้าวนาปี ตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗	๑๕
ตารางที่ ๔ ข้อมูลการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗	๑๕
ตารางที่ ๕ ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗	๑๕
ตารางที่ ๖ ข้อมูลการปลูกอ้อยตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗	๑๖
ตารางที่ ๗ ข้อมูลการปลูกปาล์มน้ำมันตำบลนาเชือก ๒๕๖๗	๑๖
ตารางที่ ๘ ข้อมูลการปลูกยางพาราตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗	๑๖
ตารางที่ ๙ แสดงสมมติฐานและการประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๗	๑๗
ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลประชากรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๘
ตารางที่ ๑๑ แสดงกลุ่มสถาบันเกษตรกร ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๒
ตารางที่ ๑๒ สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๔
ตารางที่ ๑๓ พื้นที่การเกษตรตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๑ ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๕
ตารางที่ ๑๔ กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน	๒๕
ตารางที่ ๑๕ จำนวนหมู่บ้านและประชากร ๑๘ หมู่บ้าน ประกอบด้วย	๒๖
ตารางที่ ๑๖ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๗
ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๘
ตารางที่ ๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๙
ตารางที่ ๑๙ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๐
ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ตารางที่ ๒๑ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านตำบลนาเชือก ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๒

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๒๔ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลนาเชือก	๓๓
ตารางที่ ๒๕ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวบ้านห้วยทราย ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๔
ตารางที่ ๒๖ แสดงทรัพยากรดินตำบลนาเชือก ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๕
ตารางที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลนาเชือก	๓๕
ตารางที่ ๒๘ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๘
ตารางที่ ๒๙ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๗ ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๘
ตารางที่ ๓๐ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๐
ตารางที่ ๓๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังใน ตำบลนาเชือก	๔๑
ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๗ ตำบลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๒
ตารางที่ ๓๓ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๕
ตารางที่ ๓๔ หลักการวิเคราะห์สภาพวิี SWOT Analysis	๔๓
ตารางที่ ๓๕ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ	๕๕

สารบัญภาพ

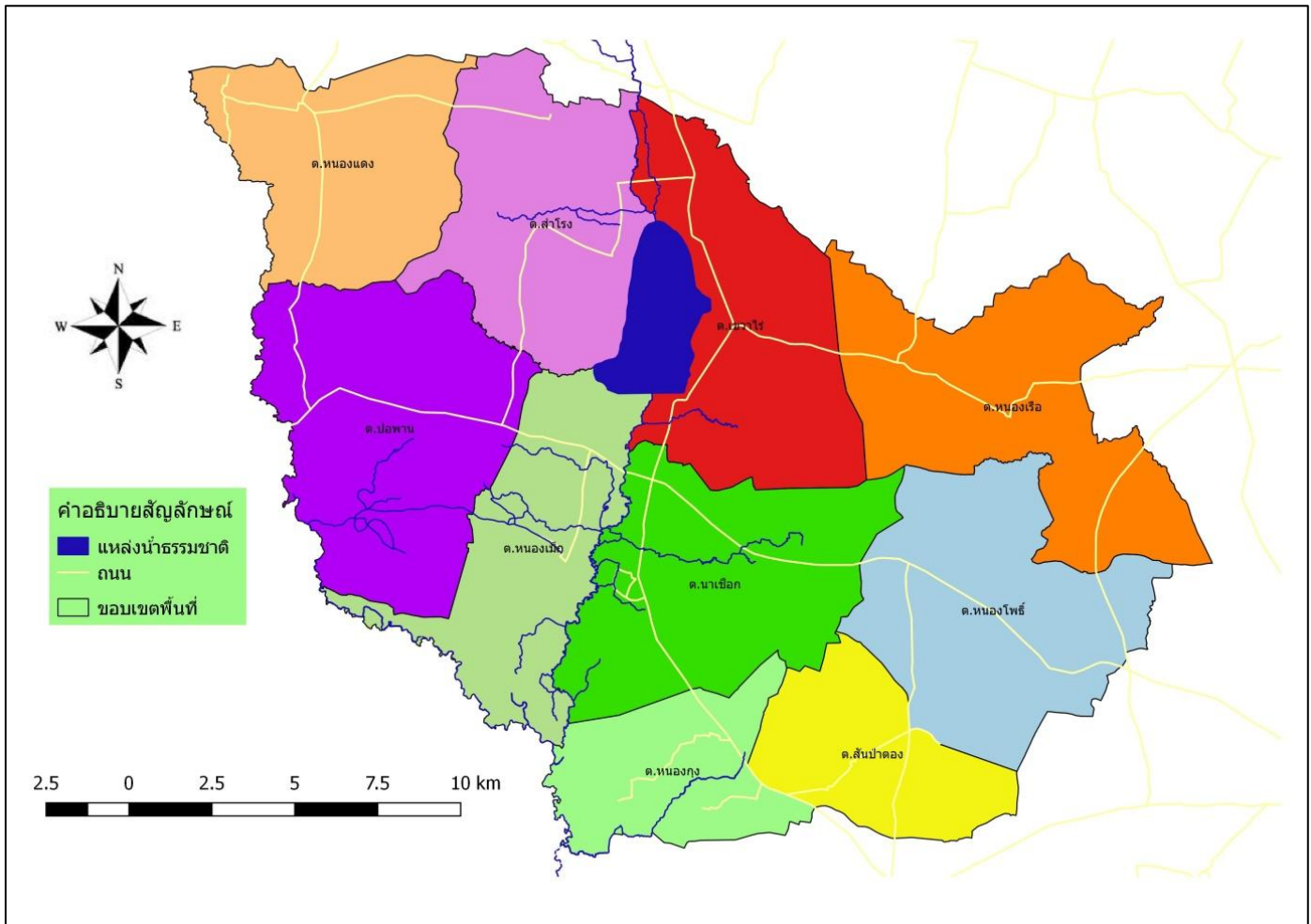
	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งตำบลนาเชือกจังหวัดมหาสารคาม	๑
ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
ภาพที่ ๓ การแบ่งเขตการปกครอง ตำบลนาเชือก	๓
ภาพที่ ๔ สภาพพื้นที่ตอนตำบลนาเชือก	๕
ภาพที่ ๕ แสดงสภาพภูมิประเทศ ตำบลนาเชือก	๖
ภาพที่ ๖ แสดงชุดดิน ตำบลนาเชือก	๗
ภาพที่ ๗ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๖ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๑๐
ภาพที่ ๘ แสดงเส้นทางคมนาคมจังหวัดมหาสารคาม	๑๒
ภาพที่ ๙ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทาน	๑๔
ภาพที่ ๑๐ การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลนาเชือก	๒๓
ภาพที่ ๑๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ	๒๘
ภาพที่ ๑๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลนาเชือก	๒๙
ภาพที่ ๑๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลนาเชือก	๓๐
ภาพที่ ๑๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลนาเชือก	๓๑
ภาพที่ ๑๕ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย	๓๔
ภาพที่ ๑๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๗
ภาพที่ ๑๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลนาเชือก	๓๗
ภาพที่ ๑๘ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว ตำบลนาเชือก	๓๙
ภาพที่ ๑๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๔๐
ภาพที่ ๒๐ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง ตำบลนาเชือก	๔๔

บทที่ ๑
สภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่กลางอำเภอเชือก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาเชือกมี ระยะทาง ห่างจากที่ว่าการอำเภอเชือก ประมาณ ๓ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ ๖๓ กิโลเมตรตามถนนสายมหาสารคาม – พยัคฆภูมิพิสัย ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๙

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอเชือกจังหวัดมหาสารคาม
ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอเชือก, ๒๕๖๗

๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ : ติดกับตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ : ติดกับตำบลหนองกุ้ง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก : ติดกับตำบลหนองโพธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก : ติดกับตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗

ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๘ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเชือกจำนวน ๑๔ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๖,๑๗, และหมู่ที่ ๑๘ อยู่ในการปกครองของเทศบาลตำบลนาเชือกจำนวน ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๑,๒,๑๒ และหมู่ที่ ๑๕ (ตารางที่๑)

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

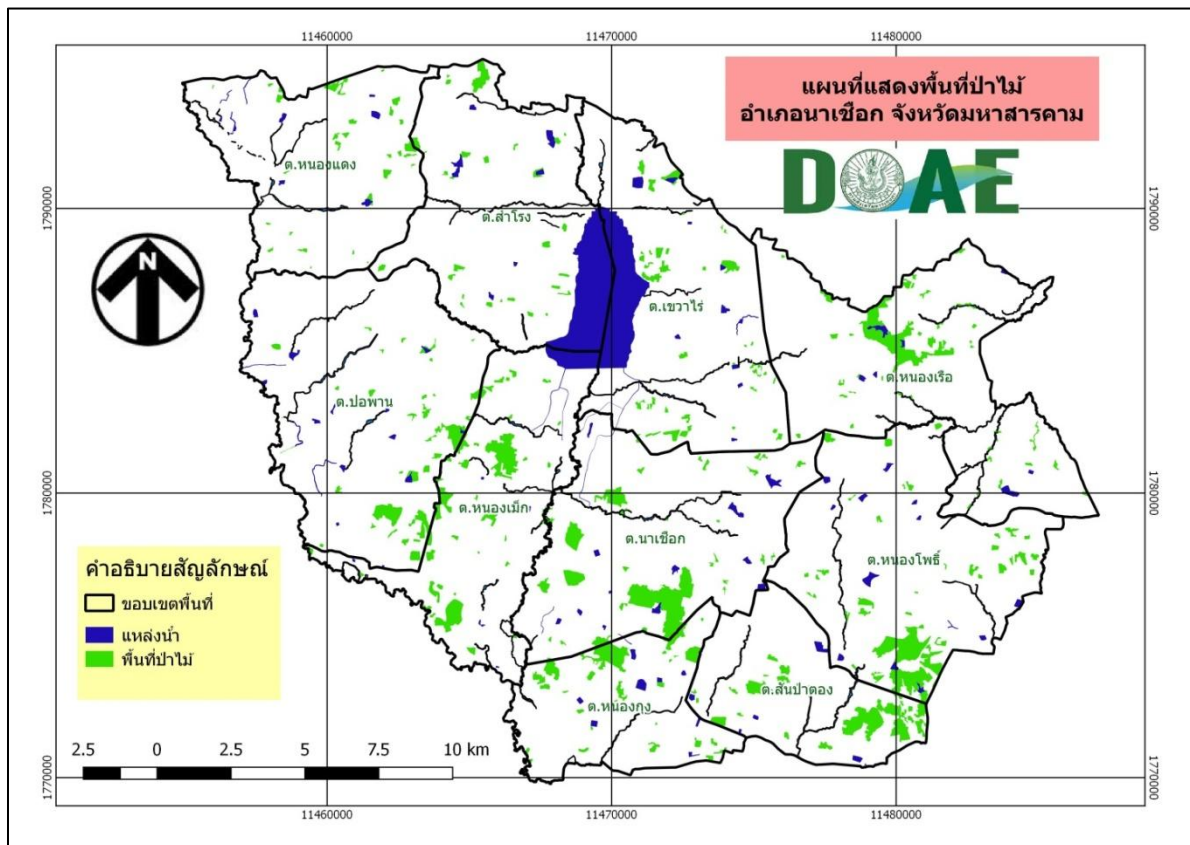
หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	เบอร์โทรศัพท์	หมายเหตุ
๑	บ้านนาเชือก	นายเต็ม ศรีแก้ว	๐๘๖-๒๒๙๔๒๙๑	
๒	บ้านกุครึ่ง	นายแดง วรรณวิจิต	๐๖๑-๐๒๙๕๐๕๘	
๓	บ้านห้วยหิน	นายทน สาระคำ	๐๘๕-๔๕๐๒๓๓๕	
๔	บ้านหัวหนอง	นายสุริยัน นามปราศรัย	๐๘๒-๑๐๒๔๖๒๕	
๕	บ้านหนองทิดสอน	นางสุปราณี คาทิพาที	๐๙๘-๖๐๓๒๔๑๓	
๖	บ้านห้วยทราย	นายสุพรรณ ประทุมโต	๐๙๓-๓๖๐๖๘๘๐	กำนัน
๗	บ้านโคกกลม	นายสุมิตร มณีทอง	๐๘๔-๗๙๖๔๔๙๔	
๘	บ้านหัวช้าง	นายวชิรานนท์ อูสุระ	๐๙๓-๙๘๖๙๖๗๙	
๙	บ้านหินตั้ง	นางชูศรี คำจันลา	๐๘๘-๗๓๒๘๑๑๔	
๑๐	บ้านหนองม่วง	นายสมพงษ์ ปุระชะตั้ง	๐๙๘-๖๓๕๔๙๓๕	
๑๑	บ้านเหล่าใหญ่	นายทองสุข ประทุมตรี	๐๘๕-๔๕๒๑๑๘๒	
๑๒	บ้านสันติสุข	นายถนอม วงศ์ปัญญา	๐๖๒-๔๔๐๘๐๓๗	
๑๓	บ้านค้ออิ	นายสมบัติ ทับทีศรี	๐๙๖-๘๘๐๑๗๗๙	
๑๔	บ้านตำรังพัฒนา	นายวิหสุมิน จันทา	๐๘๒-๘๔๕๒๑๔๘	
๑๕	บ้านกุครึ่งพัฒนา	นายทิพย์ดนัย สุทธิเกท	๐๘๗-๘๖๖๔๐๕๑	
๑๖	ค้อม่วง	นายสมบัติ แก้วกัน	๐๙๑-๘๒๙๕๒๐๕	
๑๗	สระแก้ว	นายอำนาจ สุทธิปัญญา	๐๘๑-๙๗๔๙๔๕๗	
๑๘	ม่วงงาม	นายดนตรี บุรภักดิ์	๐๙๘-๐๖๘๐๗๓๘	

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗

๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพภูมิประเทศของตำบลนาเชือกโดยทั่วไปมีพื้นที่สูงอยู่กลางของตำบล และทิศตะวันออกของตำบล ทิศใต้เป็นที่ลุ่มและที่ดอนสลับกัน ส่วนทิศตะวันตกเป็นที่ลุ่ม

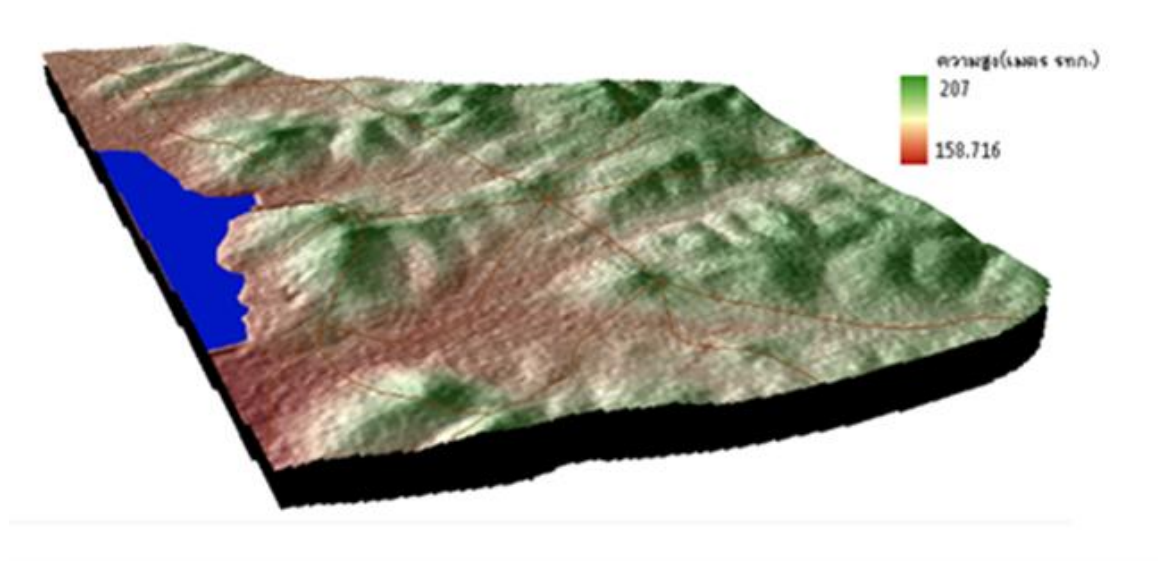

ภาพที่ ๔ สภาพพื้นที่ตอนอำเภอนาเชือก

๒.๒ ลักษณะทิศทางและความลาดชัน

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับที่ดอนและเป็นคลื่นลอย

ดิน

ภาพที่ ๕ แสดงสภาพภูมิประเทศ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลนาเชือก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงคล้าย ลูกคลื่นลุ่มๆ ดอนๆ ไม่มีภูเขา มีทุ่งนาสลับป่าโปร่ง มีไม้เขตร้อนหรือที่เรียกว่าป่าโคก พื้นดินเป็นดินปนทราย หรือไม่ก็เป็นทรายร่วน เก็บน้ำไม่ค่อยอยู่แม้ว่าจะมีฝนตก ในฤดูแล้งกันดารน้ำมาก มีแม่น้ำไหลผ่าน ระดับ พื้นที่โดยเฉลี่ยสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๑๓๐ – ๒๓๐ เมตร

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

จากการค้นข้อมูลสารทรัพยากรดินรายจังหวัด กรมพัฒนาที่ดิน พบว่าพื้นที่อาณาเขตตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ดินทั้งหมด ๓๐๑๙๑.๓๕ ไร่ มีพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเป็นแหล่งชุมชน ๒๒๗๓.๐๑ ไร่ พื้นที่แหล่งน้ำ ๒๖๖.๗๕ ไร่ และพบชุดดิน ๙ ชุดดิน ได้แก่ ชุดดินที่ ๑๘ จำนวน ๒๒๐.๐๒ ไร่, ชุดดินที่ ๒๐ จำนวน ๖๕๒.๔๒ ไร่, ชุดดินที่ ๒๒ จำนวน ๘๔๔๓.๘๒ ไร่, ชุดดินที่ ๒๔ จำนวน ๑๑๗.๒๓ ไร่, ชุดดินที่ ๓๗ จำนวน ๘๑๗.๙๔ ไร่, ชุดดินที่ ๔ จำนวน ๓๒๐.๓๘ ไร่, ชุดดินที่ ๔๐ จำนวน ๖๗๑๑.๘๙ ไร่, ชุดดินที่ ๔๑ จำนวน ๘๓๐๗.๔๓ ไร่ และชุดดินที่ ๔๔ จำนวน ๒๐๖๐.๔๖ ไร่ ซึ่งพื้นที่ดินส่วนใหญ่

ใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ โครงสร้างของดินส่วนใหญ่แน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

อินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำหรือใช้ทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ชุดดินที่ ๒๔

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายลึกมากเกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายหนา ปฏิกริยาดินเป็นกรด การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงตีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา เนื้อดินเป็นดินทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ ปลูกข้าว ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ (หว่านโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) พัฒนาแหล่งน้ำชลประทานไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำ หรือใช้ปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ชุดดินที่ ๓๗

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลึกปานกลาง ที่เกิดจากการสลายตัวหรือพัดพาตะกอนเนื้อหยาบ มาทับถมบนชั้นหินผุ ในช่วงความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา ดินปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย สูญเสียน้ำดิน

แนวทางการจัดการ ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ชุดดินที่ ๔

ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุยังน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ชุดดินที่ ๔๐

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา ดินปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย สูญเสียน้ำดิน

แนวทางการจัดการ ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ชุดดินที่ ๔๑

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายหนาปานกลาง ที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือตะกอนเนื้อหยาบ ทับอยู่บนชั้นดินที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดี อยู่บนชั้นดินที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา ดินทรายหนาปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำนาน ในระยะที่ฝนตกหนักจะมีน้ำขังหรือเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน เกิดเป็นร่องทั่วไปในแปลงปลูก

แนวทางการจัดการ ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดทั้งปี ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๑๐-๑๒ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดินหรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ในพื้นที่ต่ำควรทำร่องหรือทางระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำขังบริเวณรากพืช

ชุดดินที่ ๔๔

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายหนาที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือตะกอนเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา ดินทรายหนา ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำนาน หน้าดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย สูญเสียหน้าดิน เกิดเป็นร่องทั่วไปในแปลงปลูก

แนวทางการจัดการ ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก จัดระบบการปลูกพืชให้หมุนเวียนตลอดทั้งปี ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๑๐-๑๒ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดินหรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดมหาสารคาม ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ซึ่ง ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณ กลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดขอนแก่นมี อากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปก คลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป ตั้งแต่ กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป

๓.๒ ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดมหาสารคาม พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออก ได้ เป็น ๓ ฤดู ดังนี้

หนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นจะแผ่ลงปก

คลุมประเทศไทยตอนบนในช่วงดังกล่าว ทำให้อากาศโดยทั่วไปบริเวณจังหวัดมหาสารคามจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน โดยเฉพาะในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมจะเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นมากที่สุด

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มีรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย โดยมีร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

ตำบลนาเชือก มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ 83.64 มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือน ธันวาคม โดยมีปริมาณ ๐ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือน กรกฎาคมโดยมีปริมาณ 207.58 มิลลิเมตร

ภาพที่ ๗ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๖ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๖ (ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ.๒๕๖๖)

ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน อำเภอนาเชือก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔

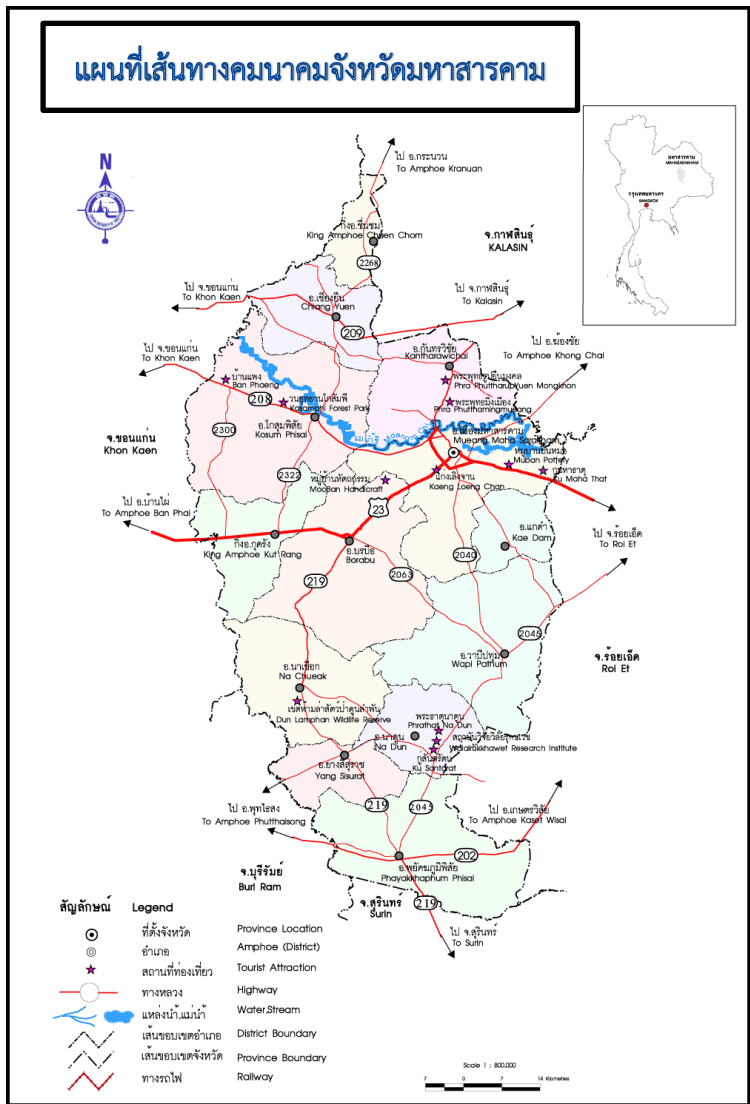
ปี	2560	2561	2562	2563	2564
เดือน					
ม.ค	7.7	4.6	0	0	0
ก.พ	0.4	0	7.3	0	13.5
มี.ค	75.3	17.2	17.2	9.1	11.4
เม.ย	57.8	16.4	76.5	63.9	123.6
พ.ค	265.5	130.4	196.7	93.3	46.9
มิ.ย	87.1	78.3	116.2	66.4	102.63
ก.ค	385.6	50.5	77.2	212.9	311.7
ส.ค	128.3	47.5	406.7	168.2	187.4
ก.ย	138.2	86.8	209.2	332.5	220.9
ต.ค	141.2	28.8	14.4	95.0	55.0
พ.ย	6.0	25.8	0	4.1	0
ธ.ค	0	0	0	0	0
รวม	1293.10	486.30	1121.40	1045.40	1073.03
เฉลี่ย	107.76	40.53	93.45	87.12	89.42

(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,๒๕๖๗)

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

เนื่องจากลักษณะพื้นที่ของจังหวัดมหาสารคามเป็นที่ราบสูงไม่มีภูเขา อากาศจึงไม่ร้อนอบอ้าวมากนักในช่วงฤดูร้อน และอากาศค่อนข้างหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๗.๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๒.๐ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๒.๘ องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี วัดอุณหภูมิสูงที่สุดที่ตรวจวัดได้ ๔๒.๕ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นมากที่สุดในเดือนธันวาคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ ๕.๓ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

๔. เส้นทางคมนาคม

รูปภาพที่ ๘ แสดงเส้นทางคมนาคมจังหวัดมหาสารคาม

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำมีทั้งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น

แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่

ลำน้ำ และห้วย มี ๓ สาย ดังต่อไปนี้

๑. ห้วยแฝก หมู่ที่ ๑๖ บ้านหนองม่วง
๒. ห้วยทราย หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยทราย
๓. ห้วยค้อ หมู่ที่ ๑๓ บ้านบ้านค้ออิ
๔. ห้วยเตาเหล็ก หมู่ที่ ๔ บ้านหัวหนอง
๕. ห้วยโดน หมู่ที่ ๑๘ บ้านม่วงงาม
๖. ห้วยวังแสง หมู่ที่ ๑๑ บ้านเหล่าใหญ่

บึง-ชลประทาน

หนองน้ำ , บึง มีจำนวน ๔ แห่ง ดังต่อไปนี้

๑. หนองโสกแบ่ง หมู่ที่ ๕ บ้านหนองทิศสอน
๒. หนองหัวช้างหมู่ที่ ๘ บ้านหัวช้าง
๓. หนองผักกูด หมู่ที่ ๙ บ้านหินตั้ง
๔. หนองคู หมู่ที่ ๑๔ บ้านตำรังพัฒนา
๕. สระหนองบัว หมู่ที่ ๕ บ้านหนองทิศสอน
๖. ชลประทานอ่างเก็บน้ำ หนองม่วง หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองม่วง
๗. หนองดอนสว่าง หมู่ที่ ๑๓ บ้านค้อธิ
๘. หนองหลุมหิน หมู่ที่ ๑๑ บ้านเหล่าใหญ่
๙. หนองโสกทา หมู่ที่ ๑๖ บ้านค้อม่วง
๑๐. หนองฝือ หมู่ที่ ๙ บ้านหินตั้ง
๑๑. หนองโคกน้ำ แกเลียง หมู่ที่ ๔ บ้านหัวหนอง
๑๒. หนองบ้านแดง หมู่ที่ ๑๗ บ้านสระแก้ว

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นได้แก่

- ฝายมี ๑๐ แห่ง
- ป่อน้ำตื้น ๑ แห่ง
- ป่อโยก ๒๙ แห่ง
- ประปาประจำหมู่บ้าน ๑๘ แห่ง

๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ

อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองแสง ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พิกัด ๔๘PTC ๘๙๒-๕๐๕ ระวัง ๕๖๔๐-IV ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ .๒๕๑๑ อยู่ติดทางหลวงสาย ๒๑๙ ระหว่างอำเภอบรบือไปอำเภอนาเชือก ตรง กม.ที่๒๙ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ ปี (๒๕๑๐-๒๕๑๕) มีพื้นที่รับน้ำฝนเหนืออ่าง ๒๐๘.๐๐ ตร.กม. พื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ ๑๐.๑๔๔ ตร. กม. ระดับน้ำสูงสุด +๑๖๗.๒๕๐ ม.(รทก.) ระดับน้ำเก็บกัก +๑๖๖.๐๐๐ม. (รทก.) ความจุของอ่างฯที่ระดับเก็บกัก ๓๑.๕๐๐ ล้าน ลบ.ม. ความจุของอ่างฯที่ระดับน้ำสูงสุด ๔๓.๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. ความจุของอ่างฯที่ระดับธรณีท่อ ๓.๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. ระดับสันเขื่อน +๑๖๘.๕๐๐ ม. (รทก.)

ภาพที่ ๙ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทาน
(ที่มา : กรมชลประทาน,๒๕๖๗)

๕.๓ พื้นที่ชลประทาน

อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ มีลำห้วยสาขาเล็กๆหลายสาย ตามปกติจะเริ่มมีน้ำไหลลงลำห้วย ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ไปจนถึงเดือน ตุลาคม ในเดือนกันยายนเป็นเดือนที่น้ำไหลลงลำห้วยมากที่สุด ฝนที่ตกในบริเวณจังหวัดมหาสารคาม เกิดจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กับฝนที่เกิดจากลมใต้ฝุ่นจากทะเลจีน เริ่มตกประมาณเดือนพฤษภาคม และสิ้นสุดราวกลางเดือน ตุลาคม เฉลี่ยตลอดปีจะมีฝนประมาณ ๑,๒๕๐ มม.

พื้นที่ส่งน้ำในแปลงนา ๑๘,๕๐๐ ไร่ พื้นที่ฝั่งขวา ๘,๓๖๙ ไร่ พื้นที่ฝั่งซ้าย ๑๐,๑๓๑ ไร่ จำนวนคูส่งน้ำ ๙๙ สาย รวมความยาวคูส่งน้ำ ๑๒๐.๓๗๕ กม. พื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้ง ๑,๕๐๐ ไร่

๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

อาชีพหลักของประชากรในเขตตำบลนาเชือก ซึ่งทำนาทุกครอบครัว ทำไร่มันสำปะหลัง, ไร่อ้อย การเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค เช่น เป็ด ไก่ มีทุกครัวเรือน การเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เช่นสุกร วัว ควาย เป็ด ไก่ มีจำนวนน้อย การเพาะปลูกพืชผัก ผลไม้ และพืชไร่ เพื่อจำหน่าย

ด้านการใช้แรงงาน อาชีพรองจากการทำนา ราษฎรเคลื่อนย้ายไปใช้แรงงานรับจ้างทั่วไปตามเมืองใหญ่ ด้านอาชีพเสริมรายได้ - กลุ่มอาชีพเลี้ยงโค กระบือ หมู่ที่ ๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๖,๑๗,๑๘ - กลุ่มอาชีพเลี้ยงเป็ด ไก่ หมู่ที่ ๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๖,๑๗,๑๘ - กลุ่มผลิตพันธุ์ข้าวหมู่ที่ ๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๖,๑๗,๑๘

ตำบลนาเชือกมีกลุ่มอาชีพ จำนวน ๑ กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรทำนานาเชือก สมาชิกทั้งหมด ๘๖ ราย ที่อยู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยมีประธานกลุ่มคือ นางอุสา วาปีนัง

ตารางที่ ๓ ข้อมูลการปลูกข้าวนาปี ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๗

ปริมาณการปลูกข้าวนาปี

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	นาเชือก	1,382.00	15,358.00	15,358.00
	รวม	1,382.00	15,358.00	15,358.00

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗

ตารางที่ ๔ ข้อมูลการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗

ปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	นาเชือก	0.00	0.00	0.00
	รวม	0.00	0.00	0.00

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗

ตารางที่ ๕ ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗

ปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	นาเชือก	21.00	182.00	182.00
	รวม	21.00	182.00	182.00

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๕

ตารางที่ ๖ ข้อมูลการปลูกอ้อยตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗

ปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	นาเชือก	0.00	0.00	0.00
	รวม	0.00	0.00	0.00

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗

ตารางที่ ๗ ข้อมูลการปลูกปาล์มน้ำมันตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๗

ปริมาณการปลูกปาล์มน้ำมัน

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	นาเชือก	0.00	0.00	0.00
	รวม	0.00	0.00	0.00

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗

ตารางที่ ๘ ข้อมูลการปลูกยางพาราอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๗

ปริมาณการปลูกยางพารา

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	นาเชือก	0.00	0.00	0.00
	รวม	0.00	0.00	0.00

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗

ข้อมูลด้านปศุสัตว์ ตำบลนาเชือกมีเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสัตว์รวม ๔๒๑ ราย

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของอำเภอ/จังหวัด กลุ่มจังหวัด

ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมหาสารคาม ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP Implicit Price Deflator) ในปี พ.ศ.๒๕๕๖ ขยายตัวร้อยละ ๓.๓๓ จากที่ขยายตัวร้อยละ ๑.๑๙ ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ โดยดัชนีราคาภาคเกษตร ขยายตัวร้อยละ ๗.๒๐ เนื่องจากดัชนีราคา สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ

๖.๔๓ จากการเพิ่มขึ้น ของดัชนีหมวดการเพาะปลูก โดยเฉพาะการปลูกอ้อยโรงงาน มีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากการที่เกษตรกรเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก ตามความต้องการของตลาด และราคาที่สูงขึ้น และดัชนีราคาสาขาประมงขยายตัวร้อยละ ๑๒.๔๒ อันเป็นผลจากสถานการณ์ด้านปริมาณผลผลิต ของปลาที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ ดัชนีราคาภาคนอกเกษตรชะลอตัวร้อยละ ๒.๔๔ จากที่ขยายตัวร้อยละ ๓.๗๖ ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ เป็นผลจากดัชนีราคาของสาขาขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม และสาขาการบริหารราชการและ การป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ ชะลอตัวร้อยละ ๓.๔๖ และ ๐.๕๕ ตามลำดับ ขณะที่ดัชนีราคา ของสาขาการศึกษา ทรงตัว ส่วนดัชนีราคาของสาขาอุตสาหกรรม และสาขาโรงแรมและภัตตาคาร หดตัวร้อยละ ๔.๓๔ และ ๐.๐๖ ตามลำดับ สำหรับดัชนีราคาของสาขา การทอเหมืองแร่และเหมืองหิน สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา สาขาการก่อสร้าง สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน คริวเรือน สาขาตัวกลางทางการเงิน สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ สาขาบริการ ด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ สาขาการให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ และสาขาลูกจ้าง ในครัวเรือนส่วนบุคคล ขยายตัวร้อยละ ๗.๖๔ ๒๖.๖๘ ๖.๗๕ ๕.๕๖ ๔.๐๖ ๐.๐๓ ๐.๒๒ ๓.๖๖ และ ๑๖.๗๔ ตามลำดับ ดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดมหาสารคาม ขยายตัวร้อยละ ๔.๐๖ จากที่ชะลอตัวร้อยละ ๓.๔๐ ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ และ ดัชนีราคาผู้ผลิตโดยรวมของประเทศ ชะลอตัวร้อยละ ๐.๓๑ จากที่ชะลอตัวร้อยละ ๑.๐๐ ในปี พ.ศ.๒๕๕๕

ตารางที่ ๙ แสดงสมมติฐานและการประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๕

สมมติฐานหลัก	2563 ^๕	2564 ^๕ (ณ ธันวาคม 2564)		2565 ^๕ (ณ ธันวาคม 2564)	
		เฉลี่ย	ช่วง	เฉลี่ย	ช่วง
สมมติฐานภายนอก					
1) ปริมาณผลผลิต : ข้าวเหนียว (ร้อยละต่อปี)	-27.3	2.4	2.0-3.0	2.1	2.0-2.5
2) ปริมาณผลผลิต : ข้าวเจ้า (ร้อยละต่อปี)	-21.8	3.4	3.0-4.0	1.1	0.5-1.5
3) ปริมาณผลผลิต : มันสำปะหลัง (ร้อยละต่อปี)	18.0	8.8	8.0-10.0	3.8	3.0-5.0
4) ปริมาณผลผลิต : อ้อยโรงงาน (ร้อยละต่อปี)	26.2	-3.0	-3.5 - -2.5	0.8	0.5-1.0
5) ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย : ข้าวเหนียว (บาทต่อตัน)	14,165	9,972	9,207-10,624	9,982	9,872-10,072
6) ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย : ข้าวเจ้า (บาทต่อตัน)	13,436	10,077	9,405-10,749	10,137	9,875-10,278
7) ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย : มันสำปะหลัง (บาทต่อ ก.ก.)	1.8	1.9	1.9-2.0	2.1	2.0-2.1
8) ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย : อ้อยโรงงาน (บาทต่อตัน)	711	718	715-722	728	725-732
9) จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม (โรง)	235	236	235-236	237	237-238
10) จำนวนทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	11,764	12,022	11,881-12,117	12,431	12,383-12,503
11) ปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละต่อปี)	-0.6	2.9	2.5-3.5	2.3	2.0-3.0
12) จำนวนนักท่องเที่ยว (ร้อยละต่อปี)	-37.2	-12.8	-15.0 - -10.0	2.6	2.0-3.0
13) ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้ (ร้อยละต่อปี)	-10.2	2.4	2.0-3.0	2.5	2.0-3.0
14) จำนวนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลจดทะเบียนใหม่ (คัน)	5,410	5,280	5,248-5,356	5,328	5,307-5,359
15) จำนวนรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ (คัน)	32,872	32,215	31,886-32,543	32,730	32,537-32,859
16) สินเชื่อเพื่อการลงทุน (ล้านบาท)	29,930	31,067	30,828-31,426	31,999	31,844-32,155
17) พื้นที่อนุญาตก่อสร้างรวม (ร้อยละต่อปี)	39.5	1.2	1.0-1.5	1.0	0.5-1.5
สมมติฐานตัวแปรภายใน					
18) รายจ่ายประจำรัฐบาลกลาง (ล้านบาท) (ร้อยละต่อปี)	4,950.8	5,228.0	5,198.3-5,297.4	5,447.6	5,384.9-5,489.4
19) รายจ่ายลงทุนรัฐบาลกลาง (ล้านบาท) (ร้อยละต่อปี)	2,613.5	2,691.9	2,665.7-2,718.0	2,799.6	2,786.1-2,813.0
	6.8	3.0	2.0-4.0	4.0	3.5-4.5
ผลการประมาณการ					
1) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ร้อยละต่อปี)	-4.1	1.5	0.8-2.5	2.2	1.7-2.7
2) อัตราการขยายตัวของภาคเกษตรกรรม (ร้อยละต่อปี)	-3.5	0.6	0.1-1.2	1.3	0.9-1.6
3) อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละต่อปี)	-11.4	2.5	1.7-3.2	2.9	2.5-3.5
4) อัตราการขยายตัวของภาคบริการ (ร้อยละต่อปี)	-8.5	0.2	-0.4 - 0.9	1.6	0.9-1.9
5) อัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน (ร้อยละต่อปี)	-3.8	-2.3	-3.0 - -1.0	1.0	0.6-1.6
6) อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชน (ร้อยละต่อปี)	0.7	3.6	2.8-4.8	2.9	2.5-3.4
7) อัตราการขยายตัวของการใช้จ่ายภาครัฐ (ร้อยละต่อปี)	5.4	4.3	3.7-5.1	7.9	7.1-8.5
8) อัตราการขยายตัวของการใช้จ่ายเกษตรกร (ร้อยละต่อปี)	0.5	-24.6	-29.8 - -19.7	1.9	0.0-3.3
9) อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละต่อปี)	0.7	0.7	0.5-1.0	1.1	1.0-1.2
10) จำนวนผู้มีงานทำ (คน)	371,499	374,360	373,048-376,172	378,492	377,470-379,333
เปลี่ยนแปลง (คน)	-43,376	2,861	1,549-4,673	4,132	3,111-4,974

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๕ พบว่าเกษตรกรในพื้นที่อำเภอนาเชือกมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ๒๖๓,๕๖๘.๕๓ บาท/ปี มีรายได้ต่อหัว เฉลี่ย ๘๖๗๘๙.๗๑ บาท/ปี โดยมีรายได้จากอาชีพหลัก คือการทำเกษตร และจากอาชีพรองนอกภาคการเกษตร ตามลำดับ

รายได้ครัวเรือน

๑) รายได้จากภาคการเกษตร	จำนวน	๑๕๖,๒๔๔.๘๑ บาท/ปี
๒) รายได้นอกภาคการเกษตร	จำนวน	๑๐๖,๓๒๓.๗๑ บาท/ปี
รายจ่ายครัวเรือน		
๑) รายจ่ายในภาคการเกษตร	จำนวน	๒๕,๔๑๙.๓๕ บาท/ปี
๒) รายจ่ายนอกภาคการเกษตร	จำนวน	๑๓๙,๘๐๘.๘๐ บาท/ปี

๖.๓ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง / ชนบท

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๕ ตำบลนาเชือกมีครัวเรือนทั้งหมด ๑,๙๑๔ ครัวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ทั้งหมด ๖,๐๐๖ คน เพศชาย ๒,๙๑๒ คน เพศหญิง ๓,๐๙๔ คน ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลประชากรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ช่วงอายุ	เพศชาย		เพศหญิง		รวม	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
๑ เดือน ถึง ๕ เดือน	๑	๐.๐๒	๓	๐.๐๕	๔	๐.๐๗
๖ เดือน ถึง ๑ ปี ๐ เดือน	๑๓	๐.๒๒	๑๕	๐.๒๕	๒๘	๐.๔๗
๑ ปี ๑ เดือน - ๒ ปี	๓๓	๐.๕๕	๒๗	๐.๔๕	๖๐	๑.๐
๓ ปี - ๕ ปี	๗๖	๑.๒๗	๗๔	๑.๒๓	๑๕๐	๒.๕๐
๖ ปี - ๑๒ ปี	๒๘๘	๔.๘๐	๒๑๙	๓.๖๕	๕๐๗	๘.๔๔
๑๓ ปี - ๑๔ ปี	๗๕	๑.๒๕	๗๗	๑.๒๘	๑๕๒	๒.๕๓
๑๕ ปี - ๑๘ ปี	๑๖๔	๒.๗๓	๑๓๗	๒.๒๘	๓๐๑	๕.๐๑
๑๙ ปี - ๒๕ ปี	๒๓๖	๓.๙๓	๒๓๒	๓.๘๖	๔๖๘	๗.๗๙
๒๖ ปี - ๓๔ ปี	๓๐๑	๕.๐๑	๓๐๔	๕.๐๖	๖๐๕	๑๐.๐๗
๓๕ ปี - ๔๙ ปี	๗๓๑	๑๒.๑๗	๘๐๕	๑๓.๔๐	๑,๕๓๖	๒๕.๕๗
๕๐ ปี - ๕๙ ปี	๔๗๐	๗.๘๓	๕๒๑	๘.๖๗	๙๙๑	๑๖.๕๐
๖๐ ปี ขึ้นไป	๕๒๔	๘.๗๒	๖๘๐	๑๑.๓๒	๑,๒๐๔	๒๐.๐๕
รวม	๒,๙๑๒	๔๘.๔๘	๓,๐๙๔	๕๑.๕๒	๖,๐๐๖	๑๐๐

ที่มา: กรมพัฒนาชุมชน, ๒๕๖๕

๖.๔ การศึกษา

ตำบลนาเชือกมีสถานศึกษาดังนี้

➤ โรงเรียนประถมศึกษา

๑.) โรงเรียนบ้านหัวช้าง	จำนวน	๑	แห่ง
๒.) โรงเรียนบ้านห้วยหิน	จำนวน	๑	แห่ง

๓.) โรงเรียนบ้านหนองม่วง	จำนวน ๑ แห่ง
๔.) โรงเรียนบ้านห้วยทราย	จำนวน ๑ แห่ง
➤ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน ๕ แห่ง
➤ ศูนย์การเรียนชุมชน (การศึกษาออกโรงเรียน)	จำนวน ๑ แห่ง
➤ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน / ห้องสมุดประชาชน	จำนวน ๑๔ แห่ง

๖.๖ สาธารณสุข

สถานีนอนามัยประจำตำบล

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลหนองม่วง หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองม่วง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ๑๐๐ เปอร์เซนต์
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ๑๘ หมู่

๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม

ชุมชนชาวอีสานในอำเภอนาเชือกมีชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมประเพณีตามแบบของชาวอีสาน โดยทั่วไป ยึดถือปฏิบัติตามธรรมเนียมใน [อีตลีสองคองสิบลี](#) มาแต่โบราณ ประเพณีวัฒนธรรมที่เห็นเด่นชัด ได้แก่ บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญมหาชาติ บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญเข้าพรรษา ออกพรรษา บุญกฐิน ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

อีตลีสองมาจากคำ ๒ คำ คือ อีต กับ สิบลอง อีตมาจากคำว่า จาริต หมายถึงสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีที่ดีงาม ชาวอีสาน เรียกว่า จาอีต หรืออีต สิบลองในหนึ่งปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำความผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคุณลาน** (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวแล้ว (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมอบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้าทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวศ**(บุญพระเวศสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า พระเวศ เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญพระเวศ เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวศเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายใน

วันเดียว อานิสสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมุตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปิดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้มีความสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตอง เรียกว่าข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมათานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสารท)** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาบวารา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมกมุ่นในการทำนารี อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวาดข้าวทิพย์ถวาย

รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจํานำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแต่พระสงฆ์ที่จําพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่ามีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงนำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเประเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติ

พี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมมาก่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเฮือน

๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ รูปเทียน สมมาผ้า และให้เอารูปเทียนถวายพระ

๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร

๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องอัฐบริวารไป

ถวายพระ

๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา

๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)

๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย

๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือ

สามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ตำบลนาเชือกมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ อุทยานป่าดุนลำพัน และปูลุทกระหม่อม นอกจากนี้ยังมีขนบธรรมเนียม ประเพณีทาง พุทธศาสนาเก่าแก่ที่ได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนานมีความกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนเป็นอย่างดี

๖.๘ องค์กร / สถาบันต่างๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ ๑๑ แสดงกลุ่มสถาบันเกษตรกร ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวน สมาชิก (ราย)	ปีที่จัดตั้ง
		กลุ่ม แม่บ้าน เกษตรกร	กลุ่ม ส่งเสริม อาชีพ	กลุ่ม วิสาหกิจ ชุมชน		
๑	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนอง ทิศสอน		✓	✓	๔๐	พ.ศ. ๒๕๔๘
๒	วิสาหกิจชุมชนเพิ่มพูนทรัพย์		✓	✓	๓๐	พ.ศ. ๒๕๔๘
๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยง ไหมบ้านห้วยทราย		✓	✓	๓๐	พ.ศ. ๒๕๔๘
๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยง ไหมบ้านหัวหนอง ม.๔ ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม		✓	✓	๔๐	พ.ศ. ๒๕๔๘
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรบ้านเหล่าใหญ่		✓	✓	๒๕	พ.ศ. ๒๕๕๒
๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน บ้านห้วยหิน หมู่ที่ ๓		✓	✓	๖๐	พ.ศ. ๒๕๕๒
๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มศูนย์เรียนรู้ การเกษตรพอเพียงบ้านดำรง พัฒนา		✓	✓	๓๕	พ.ศ. ๒๕๕๔
๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มบูรณาการ ชุมชนจัดการตนเองกลุ่มที่ ๒๐ จังหวัดมหาสารคาม		✓	✓	๑๓	พ.ศ. ๒๕๕๙
๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มบูรณาการ ชุมชนจัดการตนเองบ้านหินตั้ง หมู่ ๙ ตำบลนาเชือก		✓	✓	๑๔	พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๐	วิสาหกิจชุมชนโชคพูนทรัพย์		✓	✓	๑๐	พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๑	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคชุมชน สันติสุข		✓	✓	๑๐	พ.ศ. ๒๕๕๙

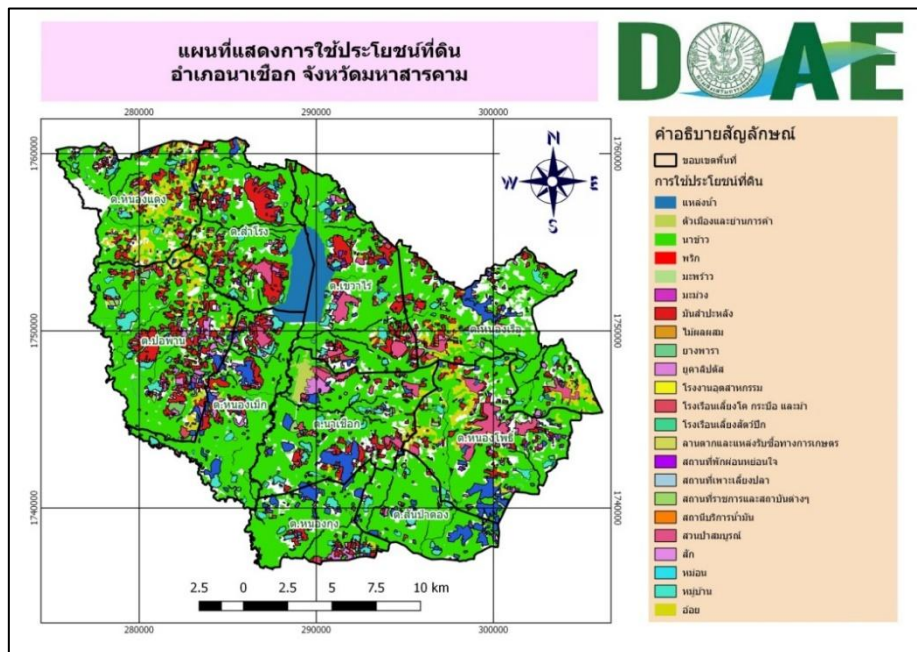
ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวน สมาชิก (ราย)	ปีที่จัดตั้ง
		กลุ่ม แม่บ้าน เกษตรกร	กลุ่ม ส่งเสริม อาชีพ	กลุ่ม วิสาหกิจ ชุมชน		
๑๒	วิสาหกิจชุมชนเจาะบาดาลเพื่อ การเกษตรผสมผสาน บ้านหินตั้ง		✓	✓	๘	พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ม่วงงาม		✓	✓	๘	พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรบ้านค้อธิ		✓	✓	๙	พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมเลี้ยงโค- กระบือ คนรวมกลุ่ม		✓	✓	๓๐	พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล เพื่อการเกษตรบ้านหนองม่วง		✓	✓	๘	พ.ศ. ๒๕๖๒

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land used)

๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลักๆเช่น ภาคการเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมือง ที่อยู่
อาศัย แยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในตำบลนาเชือก สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๕
ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ (เช่น ไม้ละเมาะ)

ภาพที่ ๑๐ การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ นาเชือก
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๗)

ตารางที่ ๑๒ สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	สภาพการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
๑	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	๓๗.๐๐	๐.๐๐
๒	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	๑๐๖.๐๐	๐.๐๑
๓	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	๑,๒๙๙.๐๐	๐.๑๕
๔	หมู่บ้าน ตัวเมืองและย่านการค้า	๑๑,๔๐๔.๐๐	๑.๓๒
๕	อ่างเก็บน้ำ	๗,๐๒๕.๐๐	๐.๘๑
๖	มะม่วง	๔๓๒.๐๐	๐.๐๕
๗	หนอง บึง ทะเลสาบ	๒,๘๑๗.๐๐	๐.๓๓
๘	โรงงานอุตสาหกรรม	๒๐.๐๐	๐.๐๐
๙	แม่น้ำลำคลอง	๔,๑๓๒.๐๐	๐.๔๘
๑๐	แก้มังกร	๕.๐๐	๐.๐๐
๑๑	ไม้ผลผสม	๑๑.๐๐	๐.๐๐
๑๒	คลองชลประทาน	๓๔๔.๐๐	๐.๐๔
๑๓	ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจอื่นๆ	๒๖๐.๐๐	๐.๐๓
๑๔	ทุ่งหญ้า/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	๑๘,๓๖๖.๐๐	๒.๑๓
๑๕	นาข้าว	๗๓๔,๐๙๔.๐๐	๘๕.๑๑
๑๖	บ่อน้ำในไร่นา	๑,๔๗๐.๐๐	๐.๑๗
๑๘	ป่า	๒๐,๔๒๖.๐๐	๒.๓๗
๒๐	พริก	๗.๐๐	๐.๐๐
๒๑	พื้นที่ลุ่ม	๑,๓๑๘.๐๐	๐.๑๕
๒๒	พุทรา	๑๑.๐๐	๐.๐๐
๒๓	มะพร้าว	๑๖.๐๐	๐.๐๐
๒๔	มันสำปะหลัง	๒๖,๕๗๑.๐๐	๓.๐๘
๒๕	ยางพารา	๕๘๔.๐๐	๐.๐๗
๒๖	ยูคาลิปตัส	๑๐,๐๑๖.๐๐	๑.๑๖
๒๗	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	๑๑๘.๐๐	๐.๐๑
๒๘	สถานีบริการน้ำมัน	๙.๐๐	๐.๐๐
๒๙	หม่อน	๑๐.๐๐	๐.๐๐
๓๐	อ้อย	๑๓,๕๔๒.๐๐	๑.๕๗
๓๑	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ สัตว์ปีกและม้า	๕,๖๓๕.๐๐	๐.๖๕
๓๒	ไม้ละเมาะ	๒,๔๕๘.๐๐	๐.๒๘
รวม		๘๖๒,๕๔๓.๐๐	๑๐๐.๐๐

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน),๒๕๖๗

ตารางที่ ๑๓ พื้นที่การเกษตร ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๑ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

พื้นที่การเกษตรอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๑											
อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม											
ที่	ตำบล	ทำนา	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	ทำสวน	ประมง	ที่อยู่อาศัย	พื้นที่ป่า	ที่สาธารณะ	อื่น ๆ	รวม
๑	นาเชือก	๑๔,๖๘๘	๑,๓๔๖	๑,๗๒๖	๙๓๙	-	๙๑๖	๖,๔๒๖	๕,๐๐๔	-	๓๑,๐๙๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗)

๗.๒ กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

เกษตรกรจะมีที่ดินเป็นของตนเองและต้องเช่าบางส่วน และเอกสารสิทธิส่วนใหญ่ที่เกษตรกรมีอยู่ส่วนใหญ่จะเป็นโฉนด ประเภท น.ส.๓, น.ส. ๓ก., น.ส. ๓ข., และ น.ส. ๔จ.

ตารางที่ ๑๔ กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดิน *

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	1,145.00	12,861.00
เช่า	316.00	2,790.00
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	116.00	938.00
รวม **	1,391.00	16,589.00

หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ตารางที่ ๑๕ จำนวนหมู่บ้านและประชากร ๑๘ หมู่บ้าน ประกอบด้วย

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)
1	นาเชือก	136	190	181	371
2	กุดรัง	126	149	186	335
3	ห้วยหิน	92	139	162	301
4	หัวหนอง	111	197	219	416
5	หนองทิสสอน	129	230	228	458
6	ห้วยทราย	82	188	185	373
7	โคกกลม	105	179	211	390
8	หัวช้าง	58	81	69	150
9	หินตั้ง	89	155	148	303
10	หนองม่วง	66	82	98	180
11	เหล่าใหญ่	66	79	100	179
12	สันติสุข	200	203	235	438
13	ค้ออิ	11	18	19	37
14	ตำรังพัฒนา	114	147	154	301
15	กุดรังพัฒนา	205	217	270	487
16	ค้อม่วง	77	91	107	198
17	สระแก้ว	61	87	93	180
18	ม่วงงาม	52	64	79	143
รวม		1,780	2,496	2,744	5,240

ที่มา:สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือน พฤษภาคม ๒๕๖๓

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์การเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครัวเรือนเกษตรกร

ตำบลนาเชือกมีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๑,๕๘๙ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๖๕ ปี จำนวน ๓๖๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘๔ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖-๖๕ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘๔ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖๑ ตามลำดับ

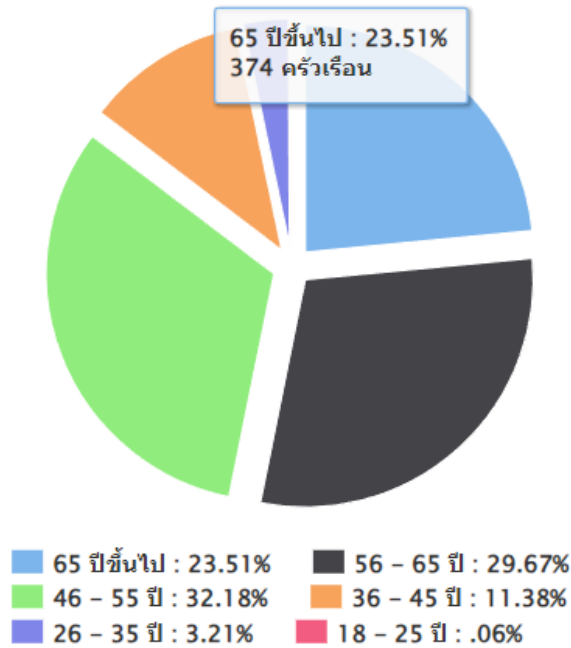
ตารางที่ ๑๖ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
65 ปีขึ้นไป	3,046.00	24.91
56 - 65 ปี	3,725.00	30.46
46 - 55 ปี	3,689.00	30.17
36 - 45 ปี	1,378.00	11.27
26 - 35 ปี	364.00	2.98
18 - 25 ปี	26.00	0.21
รวม	12,228.00	100.00

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๑๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ
ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๕

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

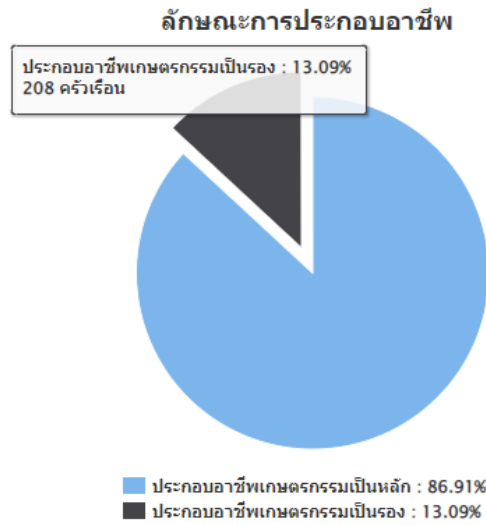
ตำบลนาเชือกมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑,๓๘๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๙๑ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๒๐๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๙ %

ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	1,381.00	86.91
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	208.00	13.09

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๕

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลนาเชือก ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๑,๑๗๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๓๘ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๑๐๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๗ และเช่า จำนวน ๓๑๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

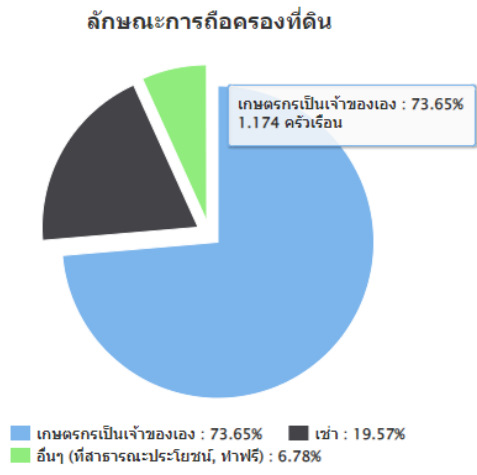
ลักษณะการถือครองที่ดิน *

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	1,174.00	12,305.00
เช่า	312.00	2,626.00
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	108.00	876.00
รวม **	1,425.00	15,807.00

หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ดั่งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๕

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรตำบลนาเชือก มีการถือครองที่ดินแบบไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๑,๑๗๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๓๘ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐ และเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๔๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ ตามลำดับ

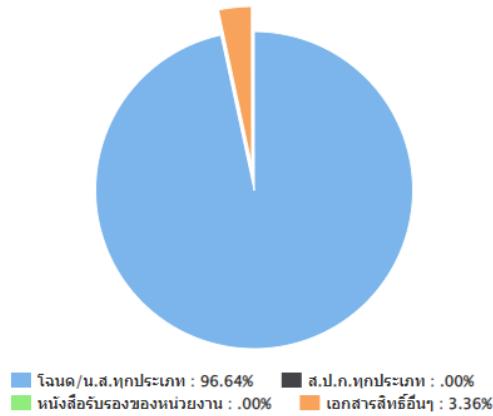
ตารางที่ ๑๙ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

รวม	ประเภทเอกสารสิทธิ์			
	โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก.ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ
1,174.00	1,151.00	0.00	0.00	40.00

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๕

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (คร่าวเรียน)

ภาพที่ ๑๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลนาเชือก มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑ กลุ่ม มีสมาชิก ๘๖ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒ กลุ่ม สมาชิก ๘๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๐ กลุ่ม สมาชิก ๐ ราย วิสาหกิจชุมชนแห่ง สมาชิก ...ราย สหกรณ์จำนวน แห่ง สมาชิก ราย และกลุ่มเกษตรกร ๑๖ กลุ่ม สมาชิก ๓๗๐ ราย

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
นาเชือก	๑	๘๖	๒	๘๐	-	-	๑๖	๓๗๐	-	-	๑	๘๖
รวม	๑	๘๖	๒	๘๐	-	-	๑๖	๓๗๐	-	-	๑	๘๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลนาเชือก มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย๑ ศูนย์

ตารางที่ ๒๑ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปกริป	
นาเชือก	๑	๑	๑	๑	-	-	-	-	-
รวม	๑	๑	๑	๑	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลนาเชือก มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๘ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๘ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๑๕ ราย และอาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน - ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๒ หน้าที่

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
นาเชือก	-	-	-	๕	๑๕	๑๘	-	-	-
รวม	-	-	-	๕	๑๕	๑๘	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

ตำบลนาเชือกมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอ.....มีประชาชนชาวบ้านจำนวน คน

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
นาเชือก	๑	นายจิระพันธ์ กันดีพรม	๕ ม.๖ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัด มหาสารคาม	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
รวม	๑			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (เครือข่าย)

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายอุดร จันทเสน

บ้านเลขที่ ๘๓ ม. ๑๖ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สถานการณ์ของพื้นที่ : เน้นการผลิตแบบผสมผสานโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการพัฒนา สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (เครือข่าย) ณ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยศูนย์ ศพก.เครือข่าย จะเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรียนรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ เน้นการผลิตแบบผสมผสานโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรกรต้นแบบ ได้ถ่ายทอดให้เกษตรกรในพื้นที่ได้

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เกษตรผสมผสาน

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การผลิตสัตว์

๒. การผลิตพืชปลอดภัย

หลักสูตรบังคับ

๑. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๒. การจัดทำบัญชีฟาร์ม

หลักสูตรเสริม

๑. การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

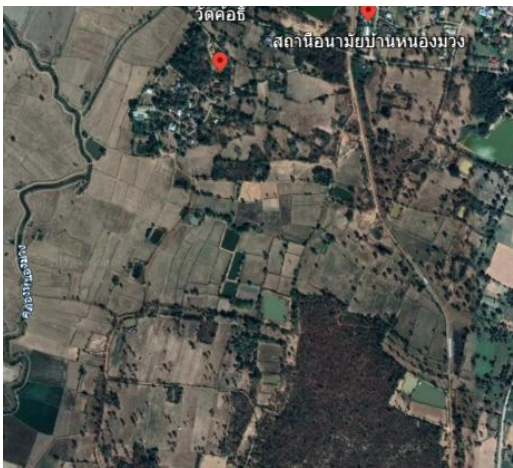
๒. มาตรฐานการผลิตอาหารปลอดภัย

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๒๔ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลนาเชือก

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอ..... จังหวัด.....						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศพก.บ้านค้อม่วง	เกษตรผสมผสาน	๑๖	นาเชือก	นายอุดร จันท เสน	๐๘๗-๕๓๕- ๙๒๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๕ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

ตำบลนาเชือก มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวบ้านห้วยทราย กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่พืชผักบ้านหนองทิศสอน กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่พืชผักบ้านดำรงพัฒนา แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่ข้าวบ้านห้วยทราย

ที่อยู่ ๑๓.ม.๖ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรมแปลงใหญ่ข้าวบ้านห้วยทราย

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๑๓๗๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๑๒๗๐ บาท (...%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๔๐๐ กก./ไร่ เป็น ๔๕๐ กก./ไร่ (...๑๒.๕%)
- เป้าหมายรายได้ ๒๕๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๒๙๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. ลดต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๒๕ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวบ้านห้วยทราย ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
เตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว	✓														
ไถดะครั้งที่ 1					✓									250	
ไถแปรครั้งที่ 2						✓								250	
หว่านเมล็ดพันธุ์						✓								300	
ไถกลบเมล็ดพันธุ์						✓								300	
ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1						✓								760	
กำจัดวัชพืช								✓						300	

ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2							✓						760	
เก็บเกี่ยว										✓			450	
ขนย้าย										✓			300	
เก็บผลผลิต											✓		500	

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๗

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่ตำบลนาเชือก

ตารางที่ ๒๖ แสดงทรัพยากรดินตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๗๒๐๘	๖.๒๖
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๑๐๗,๘๘๕	๙๓.๗๔

ที่มา: แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map), ๒๕๖๕

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ด้วยว่า ไม่มี)

ไม่มี

๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ (อย่างน้อย ๓ ชนิดสินค้าเกษตร)

๑.๔.๑ ชนิดสินค้า ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

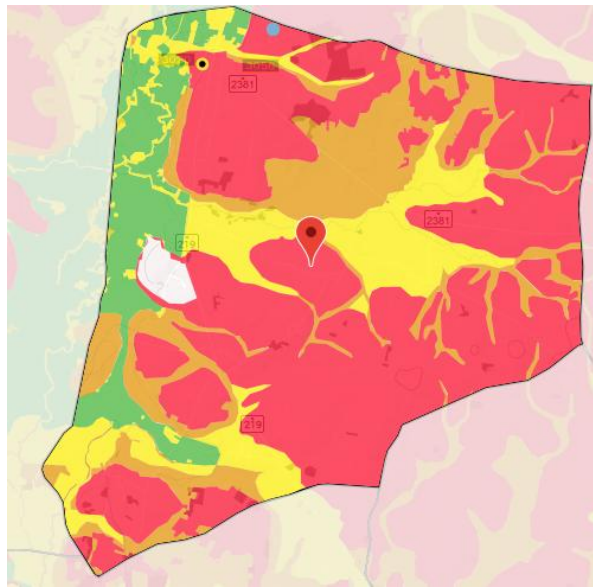
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมดจำนวน ๓๑,๘๒๙ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน - ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๖,๐๗๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑๐ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑๒,๐๗๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙๔ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๓,๖๗๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙๘

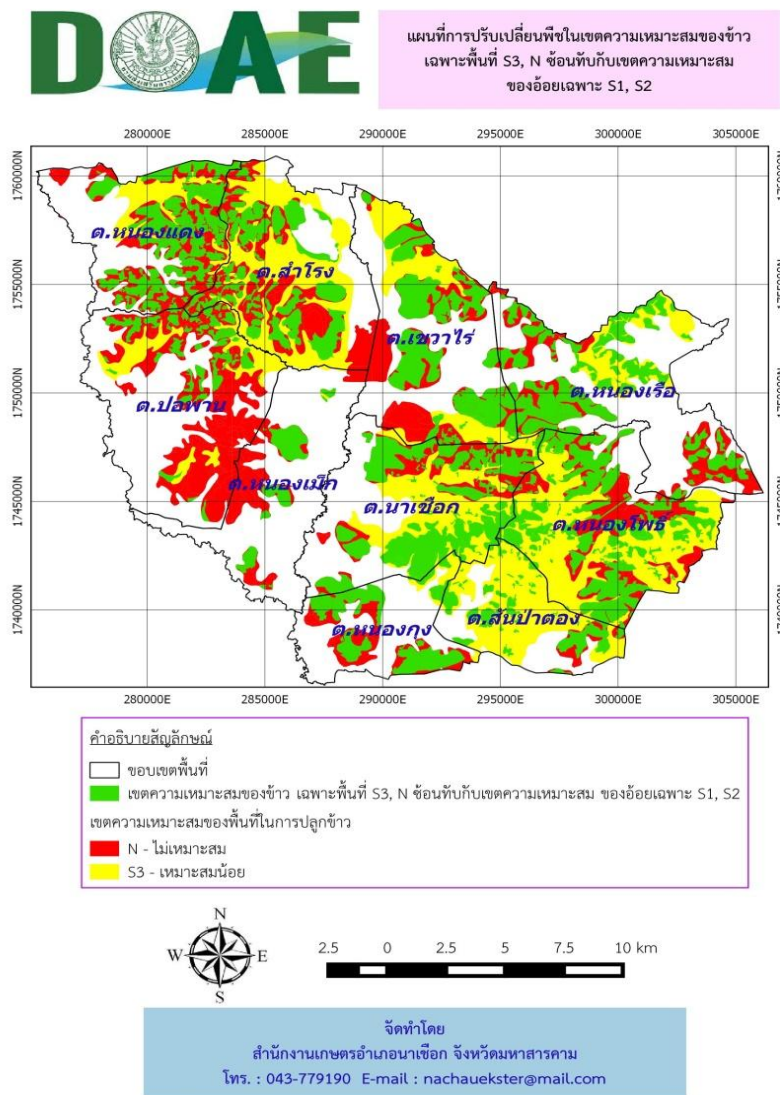
ตารางที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก..... (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
นาเชือก	๒๙๖๕	๕๐๑๘	๕๗๔๔	๑๗๐๙๗	๓๐๘๒๕

ที่มา: แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลนาเชือก
 ที่มา: แผนที่เกษตรกรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
 (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

ส่วนใหญ่การปลูกข้าวของเกษตรกร จะปลูกข้าวเจ้า พันธุ์ข้าวดอกมะลิ ๑๐๕ ข้าวเหนียว พันธุ์ กข.๖ ข้าวเจ้า พันธุ์ กข.๑๕ โดยส่วนใหญ่เก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง และซื้อจากแหล่งต่างๆ ที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน โรงสี เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน

การเตรียมดินแยกได้เป็น ๓ ขั้นตอน คือ

- การไถกลบตอซังข้าว หลังการเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม
- การไถตะ ช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม
- การไถแปร ช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน

(๓) การปลูก

โดยส่วนใหญ่ทำนาหว่าน คิดเป็นร้อยละ ๙๕ มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ สำหรับนาหว่าน ประมาณ ๒๐-๒๕ กิโลกรัม/ไร่ เริ่มทำการหว่าน ช่วงเดือน พฤษภาคม-กรกฎาคม ในส่วนนาดำ คิดเป็นร้อยละ ๕ จะมีการหว่านกล้าในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ ประมาณ ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ และทำการปักดำ ช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม

(๔) ระบบการให้น้ำ

เป็นการเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝน หากปีใดมีปริมาณน้ำฝนน้อย ฝนทิ้งช่วง หรือแห้งแล้ง ผลผลิตจะเสียหายเป็นพื้นที่กว้าง

(๕) การดูแลรักษา

- การจัดการดินทำการไถกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว
- การสำรวจพื้นที่นาเป็นประจำเพื่อกำจัดวัชพืช และศัตรูพืชต่างๆ อย่างน้อย

๑ ครั้ง/สัปดาห์

- การป้องกันกำจัดโรคที่พบ เช่น โรคไหม้ ป้องกันโดยการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา

(๖) การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยคอก เช่น ปุ๋ยมูลโค-กระบือ ที่เลี้ยงเองในช่วงการไถตะ อัตราประมาณ ๒๐๐-๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่

การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัม/ไร่ ประมาณ ๒๐-๓๐ วันหลังข้าวออก

การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยยูเรีย (๔๖-๐-๐) อัตรา ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ ที่ระยะกำเนิดช่อดอก หรือ ๓๐ วันก่อนข้าวออกดอก

(๗) การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวผลผลิตจะทำการเก็บเกี่ยวในช่วง ๒๘-๓๐ วัน หลังวันออกดอก โดยเริ่มเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ด้วยรถเกี่ยวนวดข้าว และบางส่วนใช้แรงงานคน ตากข้าวให้ความชื้นลดลงเหลือประมาณ ๑๒-๑๔ % ก่อนนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่าย และเก็บรักษา

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เกษตรกรจะนำผลผลิตข้าวที่ได้ไปเก็บรักษาไว้ในยุ้งฉางของตนเอง สำหรับเก็บไว้บริโภค หรือรอการจำหน่าย

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

- ใช้วิธีการเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยการสำรวจพื้นที่นาเป็นประจำเมื่อพบโรคและแมลงศัตรู จะทำการป้องกันกำจัดทันที หากเกษตรกรไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง จะนำพืชที่เป็นโรคและแมลงศัตรูทำลายเข้ามาให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรวินิจฉัย และแนะนำวิธีป้องกันกำจัดที่ถูกต้อง

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก
ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกข้าว ดังนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อสินค้า	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี			เตรียมดิน			ปลูก	ดูแลรักษา				เก็บเกี่ยว	อัดฟาง
			←————→			←△→	←————→				←△→	←————→

สัญลักษณ์ ←————→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←-----→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด มีต้นทุนการผลิตข้าว เป็นเงิน ๓,๗๕๐ บาท

ตารางที่ ๒๙ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๔ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายการ	ในเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	นอกเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
ไถกลบตอซัง	-	๒๐๐	
ไถดะ	-	๒๐๐	
ไถแปร	-	๒๐๐	
พันธุ์ข้าว	-	๗๐๐	
ค่าจ้างปลูก (หวาน)	-	๑๐๐	
ค่าปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘	-	๗๐๐	
ค่าปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐	-	๓๐๐	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	-	๑๐๐	
ค่ารถเกี่ยวข้าว	-	๘๐๐	
ค่าขนส่ง	-	๑๕๐	
ค่าอื่นๆ เช่น เชื้อเพลิง เบ็ดเตล็ดฯ	-	๓๐๐	
รวม	-	๓,๗๕๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

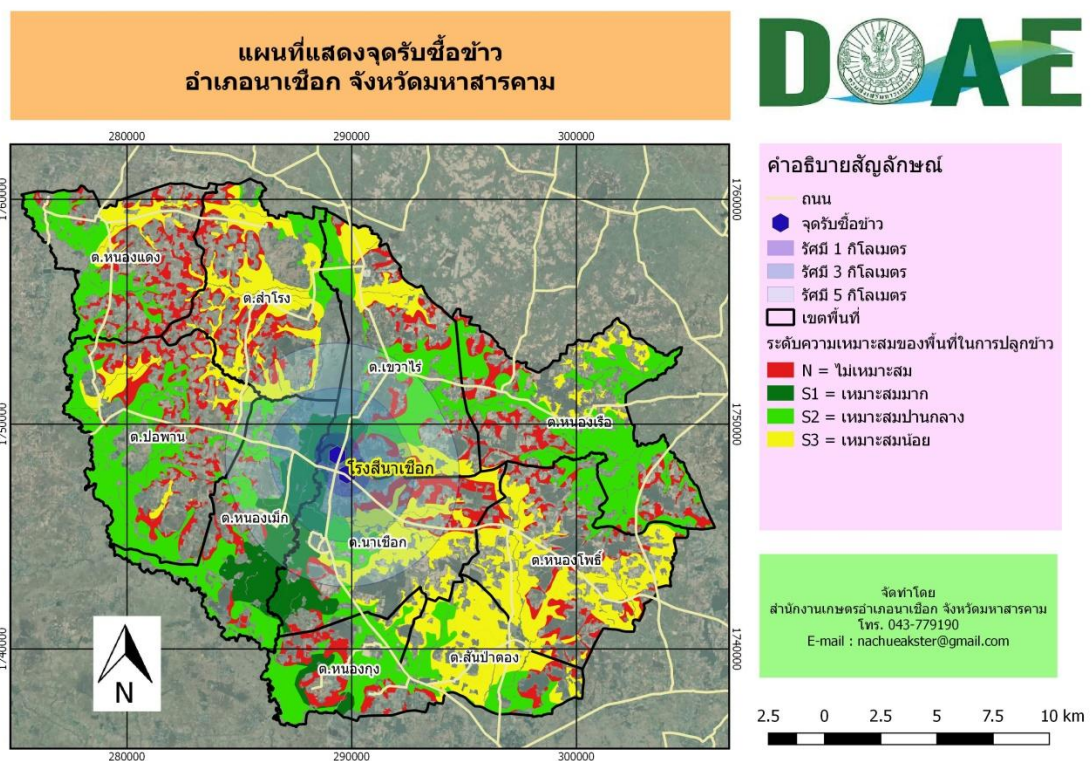
จุดรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป จุดรับซื้อข้าว/โรงงาน ที่มีความสำคัญในอำเภอนาเชือก ประกอบไปด้วยจุดรับซื้อ จำนวน ๓ แห่ง ปริมาณผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้และจำหน่าย ๑๕,๐๐๐ ตัน/ปี

(๑) วิธีการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกข้าวไว้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ส่วนที่เหลือจึงจำหน่าย การนำผลผลิตออกมาจำหน่ายของเกษตรกรจะนำมาจำหน่ายเมื่อมีความจำเป็นต้องการเงินหรือเมื่อข้าวมีราคาสูง โดยเกษตรกรไม่สามารถควบคุมราคาข้าวเองได้ ต้องเป็นไปตามกลไกการตลาดข้าว การจำหน่ายผลผลิตเกษตรกรจะนำเข้ามาขายในแหล่งรับซื้อในตัวอำเภอ

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

จุดรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป จุดรับซื้อข้าว/โรงงาน ที่มีความสำคัญในอำเภอนาเชือก ประกอบไปด้วยจุดรับซื้อ จำนวน ๓ แห่ง

ภาพที่ ๑๘ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

๔.๒ ชนิดสินค้ามันสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

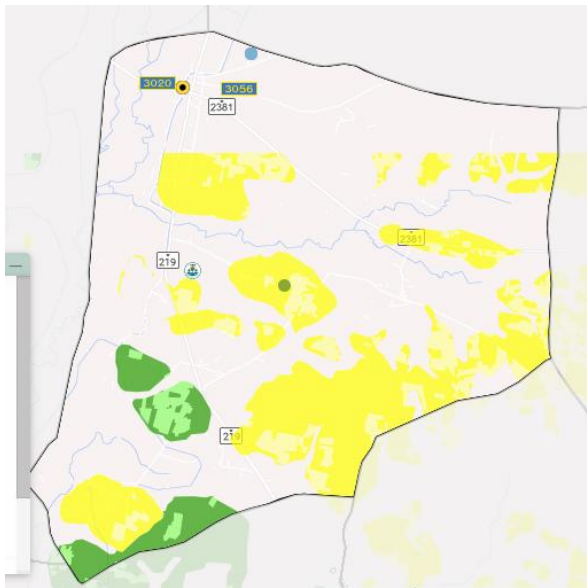
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลนาเชือกมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด จำนวน ๓๐๘๒๕.๔๓ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๕๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๒ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๑๒๘๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ พื้นที่เหมาะสมน้อย และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๘๐๓๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๕๙

ตารางที่ ๓๐ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก..... (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
นาเชือก	๑๕๔๖	๑๑๒๘๔	-	๑๘๐๓๑	๓๐๘๒๕

ที่มา: แผนที่เกษตรกรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลนาเชือก

ที่มา: แผนที่เกษตรกรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) พ.ศ.๒๕๖๖

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลังจำนวน ๑๙๐ ไร่ โดยปลูกมากที่สุด คือ ห้วยหิน หมู่ ๓ รองลงมา คือ บ้านสันติสุข หมู่ ๑๒ และบ้านหัวหนอง หมู่ ๔ ตามลำดับ

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ในท้องถิ่น โดยการใช้พันธุ์ในแปลงของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หากมีการขนย้ายหรือซื้อมาจากแหล่งมีการซื้อมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น ขอนแก่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา พันธุ์ที่นิยมปลูก คือ พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ พันธุ์ระยอง ๗๒ พันธุ์ห้วยบง ๖๐ เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน

หากดินที่ทำการเพาะปลูกมันติดต่อกันหลายปีควรปรับปรุงดิน เพื่อรักษาระดับผลผลิตในระยะยาวด้วยการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักเปลือกมันชนิดเก่าค้างปี (จากโรงแปงทั่วไป) ที่หาได้ในท้องถิ่น หรือ ปลูกพืชตระกูลถั่วต่างๆ หมุนเวียนบำรุงดิน ในกรณีพื้นที่ที่ประเภทหญ้าคา ควรใช้ยาราดอัฟ หรือเครื่องถั่วต่างๆ ควรใช้ยาสตาร์เรน ฉีดพ่นยาจำกัดเสียก่อนการไถ จากนั้นไถครั้งแรกโดยไถกลบวัชพืชก่อนปลูกด้วยวาน ๓ (อย่าเผาทำลาย

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง โดยเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด มีต้นทุนการผลิต เป็นเงิน ๖,๔๒๐ บาท

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๗ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)
๑. การเตรียมดิน	
- ค่าไถตะ๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าไถแปร๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่ายกร่องปลูก๒๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการเตรียมดิน (๑)๖๐๐.....บาท/ไร่
๒. การปลูก	
- ค่าท่อนพันธุ์ จำนวน.....๒,๔๐๐.....ท่อน/ไร่๑,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าจ้างปลูก๖๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการปลูก (๒)๑,๖๐๐.....บาท/ไร่
๓. การกำจัดวัชพืช	
- ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช๖๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าจ้างพ่นสารเคมีกำจัดวัชพืช๑๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดวัชพืช (๓)๗๐๐.....บาท/ไร่
๔. การใช้ปุ๋ย	
- ค่าปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๑๖ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ (ใส่ ๒ รอบ)๑,๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าปุ๋ยมูลไก่คอกดิน๘๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย (๒ครั้ง ใส่เอง)-.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการใช้ปุ๋ย (๔)๒,๒๐๐.....บาท/ไร่
๕. การกำจัดศัตรูพืช	
- สารเคมีแช่ท่อนพันธุ์๕๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดศัตรูพืช (๕)๕๐.....บาท/ไร่

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๔ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)
๖. การเก็บเกี่ยว	
- ค่าจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว๖๐๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายเก็บเกี่ยว (๖)๖๐๐.....บาท/ไร่
๗. การขนส่ง	
- ค่าขนส่ง๘๗๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (๗)๘๗๐.....บาท/ไร่
๘. รวมต้นทุน ((๑)+(๒)+(๓)+(๔)+(๕)+(๖)+(๗))๖,๔๒๐.....บาท/ไร่
สรุปรายได้เกษตรกร	
- ๑. ผลผลิตที่ได้รับ๓,๐๐๐.....กก./ไร่
- ๒. ราคาที่ขายได้๒.๒๐.....บาท/กก.
- รวมรายได้ ๑.×๒. = ๓.๖,๖๐๐.....บาท/ไร่
- ต้นทุน (ข้อ ๘) = ๔.๖,๔๒๐.....บาท/ไร่
- กำไร (๓. - ๔.)๑๘๐.....บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๗)

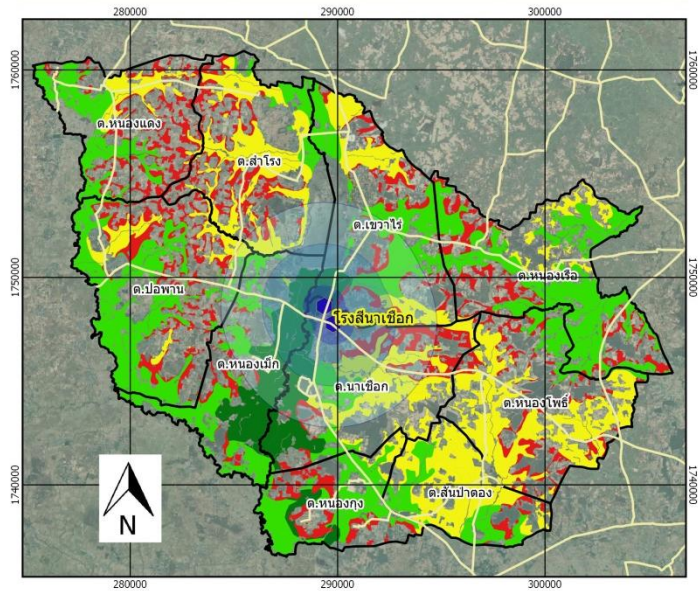
๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ความต้องการผลิตมันสำปะหลังในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ย ๓.๐-๔.๐% ต่อปี โดยมีแรงหนุนหลักมาจาก (๑) อุตสาหกรรมอาหารที่คาดว่าจะขยายตัวได้ ๓.๕-๔.๐% ต่อปี ในช่วงปี ๒๕๖๗-๒๕๖๗ ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลังสถานการณ์ COVID-๑๙ คลี่คลายลง (ข้อมูลจาก Euromonitor) (๒) ความต้องการใช้เอทานอลมีแนวโน้มขยายตัวตามความต้องการใช้น้ำมันแก๊ซโซฮอลล์ E๒๐ และ E๘๕ จากนโยบายสนับสนุนของภาครัฐ ประกอบกับการให้ความสำคัญด้านสุขอนามัยที่มากขึ้นของประชาชน ซึ่งกระตุ้นความต้องการแอลกอฮอล์ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ และ (๓) อุตสาหกรรมเอทานอลที่หันมาใช้มันสำปะหลัง น้ำมัน และน้ำแป้งมันสำปะหลัง เป็นวัตถุดิบมากขึ้นแทนปริมาณอ้อยและกากน้ำตาลที่ลดลงและมีราคาเพิ่มสูงขึ้น

(๑) วิธีการตลาด

ผลประกอบการปรับตัวดีขึ้นจากราคารับซื้อหัวมันสำปะหลังที่สูงขึ้น โดยต้นทุนการเพาะปลูกมีทิศทางทรงตัว ขณะที่ความต้องการวัตถุดิบหัวมันสำปะหลังจากภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง ประกอบกับมาตรการภาครัฐในการรักษาเสถียรภาพของอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง (อาทิ โครงการประกันรายได้ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ มาตรการอุดหนุนปริมาณผลผลิต) ทำให้เกษตรกรมีโอกาสทำกำไรได้เพิ่มขึ้น

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีโรงงานแหล่งรับซื้อผลผลิต รวม ๒ แห่ง

ภาพที่ ๒๐ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๓๓ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อย	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแล้ง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ขาดแคลนแหล่งเงินทุน ๕. ราคาตกต่ำ ไม่แน่นอน	๑. ๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อย	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแล้ง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ขาด เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ใน การปลูกพืช	๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๒. ขาดมาตรฐานการรับรอง	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแล้ง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ๒.	๑. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๒. สนับสนุนการผลิตสู่การรับรองมาตรฐาน ๓. วางแผนการผลิตทั้งในส่วนด้านการปลูกพืชและการแปรรูปให้สอดคล้องกัน ๔. สร้างแรงจูงใจและการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นถึงความแตกต่างของราคาก่อนการแปรรูปและหลังแปรรูปจำหน่าย	กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพและ วิสาหกิจชุมชน	ปานกลาง

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลนาเชือกใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พื้นที่บางหมู่บ้านมีแหล่งน้ำธรรมชาติ / หนองน้ำ , สระน้ำ ๒. เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง ๓. มีวัฒนธรรมอันดีงาม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมาก ๔. เกษตรกรมีความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนแปลง ๕. มีกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง เป็นกลุ่มเป้าหมายส่งเสริมได้ 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ๒. ไม่มีระบบชลประทานที่ทั่วถึง ๓. ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตร ๔. ขาดแคลนพันธุ์ดีในการเพาะปลูก ๕. ขาดอำนาจต่อรองเรื่องราคา ๖. เยาวชนขาดความรักต่ออาชีพการเกษตร ๗. ชุมชนขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ๘. ผลผลิตยังไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิต ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ ๓. การสร้างเศรษฐกิจพอเพียง ๔. พัฒนาสินค้าบางชนิด เช่น ผ้าไหม ให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ๕. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่ 	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า) 	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ๒. ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มยุวเกษตรกร ๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ฯ
<p>อุปสรรค (Threats : T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ภัยธรรมชาติฝนแล้ง/น้ำท่วม ๒. ภาระหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น ๓. วัฒนธรรมภายนอกมีสิ่งยั่วยุให้จริยธรรมเสื่อมถอย/ค่านิยมของเกษตรกรเปลี่ยนไป 	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง 	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

<p>๔. หน่วยงานงบประมาณใน ท้องถิ่นให้การสนับสนุนน้อย</p> <p>๕. ราคาสินค้าทางการเกษตรไม่ แน่นอน</p>		
---	--	--

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

๑.๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่ม แม่บ้าน
เกษตรกร

๑.๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๒.๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

๒.๒ ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มยุวเกษตรกร

๒.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ด
พันธุ์

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้*****

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๑.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

GAP หรืออินทรีย์

- พัฒนาการผลิตข้าวให้ได้คุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

ให้ได้ร้อยละ ๒๐

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต

การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร

- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

การผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัย

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์ที่ ๔ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๑.๒ มันสำปะหลัง

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

การผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน

การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร

- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารพันธุมันสะอาด

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์ที่ ๔ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๑.๓ อ้อย

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งพันธุมันสะอาด

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑.๒.๑ YSF

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- YSF มีองค์ความรู้ ความสามารถถ่ายทอดความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่นได้

- YSF มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการดำเนินการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในทุกด้าน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มเยาวชนเกษตรกร/YSF

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๒ วิสาหกิจชุมชน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน
- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้มีความหลากหลาย ตรงตาม

ความต้องการของตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น

แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัย

การผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๓ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน

- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของตลาด

- เสริมองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น

แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัย

การผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๔ แปลงใหญ่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของแปลงใหญ่ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน
- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของแปลงใหญ่ให้มีความหลากหลาย ตรงตามความ

ต้องการของตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น

แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัย

การผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๕ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- พัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้มีองค์ความรู้ และมีความสามารถในการถ่ายทอด

ความรู้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๑.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่เกษตรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้วยการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

๑.๓.๒ แหล่งน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาแหล่งน้ำการเกษตรให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ให้เกิดความยั่งยืน ด้วยการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตารางที่ ๓๕ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ								ผู้รับผิดชอบ		
						ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐				
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.			
พัฒนาการผลิต สินค้า	๑. โครงการ ส่งเสริมการผลิตข้าว อินทรีย์	พัฒนาการผลิต ข้าวให้ได้ คุณภาพ ได้รับ การรับรอง มาตรฐานสินค้า เกษตร อินทรีย์	๕ กลุ่มๆ ละ ๒๐ ราย	ม.๒, ๔, ๗, ๘, ๑๐, ๑๕	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๕ กลุ่ม	๒,๐๐ ๐,๐๐ ๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.นาเชือก
	๒. โครงการ เพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตมันสำปะหลัง	เพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตมัน สำปะหลัง โดย การเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน การผลิต ให้ได้ ร้อยละ ๒๐	๕ กลุ่มๆ ละ ๓๐ ราย	ม.๔, ๕, ๙, ๑๑, ๑๒, ๑๔	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.นาเชือก
	๓. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตอ้อยโรงงาน	เพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตอ้อย โรงงาน โดยการ เพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน การผลิต ให้ได้ ร้อยละ ๒๐	๒๐ ราย	ม.๑ - ม.๑๕	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๒๐ ราย	๑๐๐, ๐๐๐	๒๐ ราย	๑๐๐, ๐๐๐	๒๐ ราย	๑๐๐, ๐๐๐	๒๐ ราย	๑๐๐, ๐๐๐	๒๐ ราย	๑๐๐, ๐๐๐	๑๐๐, ๐๐๐
พัฒนาเกษตรกร/ กลุ่ม/องค์กร	๑. โครงการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ทางการเกษตร และส่งเสริม การเชื่อมโยงเครือข่ายการ ดำเนินการเกษตรกรรุ่นใหม่	เพื่อถ่ายทอด องค์ความรู้ ทางด้าน การเกษตร และ ส่งเสริมการ เชื่อมโยง เครือข่ายการ ดำเนินการ	YSF ๒๐ ราย	ม.๑-ม.๑๕	๑. ถ่ายทอด ความรู้/ศึกษาดู งานการแปรรูป สินค้าเกษตร ๒. สนับสนุน ปัจจัยการผลิต	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.นาเชือก

ตารางที่ ๓๗ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ต่อ)

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐				
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.			
	๒. โครงการ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	เพื่อพัฒนาศูนย์ เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตสินค้า เกษตร ให้ สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ ให้แก่เกษตรกร ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	๑ ศูนย์	ม.๕	สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.นาเชือก
พัฒนาพื้นที่ ทรัพยากร การเกษตร	๑. โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียง	เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาพื้นที่ เกษตรตาม แนวทางเกษตร ทฤษฎีใหม่ ด้วย การน้อมนำหลัก เศรษฐกิจ พอเพียงมาปรับ ใช้	๑๕๐ ราย	ม.๑-ม.๑๕ หมู่ละ ๑๐ ราย	๑. การถ่ายทอด ความรู้ตาปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ๒. สนับสนุน ปัจจัยการผลิต พืชผัก/ผลไม้/พันธุ์ สัตว์ และพันธุ์ปลา	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.นาเชือก
การแปรรูป ผลผลิต และพัฒนา ผลิตภัณฑ์	๑. โครงการ ส่งเสริมการ พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตร	เพื่อพัฒนา สินค้าของ วิสาหกิจชุมชน ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน มี ความหลากหลาย ตรง ตามความ ต้องการของ ตลาด	๕ กลุ่ม ที่มี ศักยภาพ	ม.๑-ม.๑๕	๑. ถ่ายทอด ความรู้/ศึกษาดู งานการแปรรูป สินค้าเกษตร ๒. สนับสนุน ปัจจัยการผลิต	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.นาเชือก

ภาคผนวก

ชื่อโครงการ โครงการ ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่ภาครัฐได้เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี ระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึง ปี ๒๕๗๙ โดยน้อม เอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่ และใช้ หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการ ดำเนินนโยบาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชน แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิต ภาคเกษตร เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาโภชนาการและความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อนำไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทร เทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ก็ทรงมีพระปณิธานแน่วแน่ที่จะสานต่อโครงการพระราชดำริของพระราชบิดา เพื่อ ช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เกษตรกรในตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีอาชีพหลัก คือการทำเกษตรกรรม ซึ่งข้าวเป็นพืชหลักในการทำการเกษตรของตำบล ในพื้นที่ตำบลมีการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเป็นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อร่วมพัฒนารูปแบบการผลิต การตลาดข้าว แต่เนื่องจากสมาชิกส่วนมากเป็นผู้สูงอายุซึ่งการทำการผลิตข้าวนั้นเป็นไปได้ด้วยความลำบาก ในการผลิต การรักษาคุณภาพผลผลิต จึงจำเป็นต้องอย่างมากในการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อลดปัญหา การขาดแคลนแรงงาน และลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ในการทำนาแต่ละฤดูการผลิต

ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม การจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้ในระบบการผลิตข้าว จะทำให้กลุ่มเกษตรกรสามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีความหลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ กลุ่ม/ชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อที่จะพัฒนาและต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด รวมไปถึงการสร้างโอกาสในการเพิ่มคุณภาพผลผลิต ผลตอบแทนจากการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ
๒. เพื่อผลิตสินค้าได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดได้
๓. เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ ต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด

๓. เป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มเกษตรกร/ศูนย์ข้าวชุมชนผู้ผลิตข้าวที่มีศักยภาพ จำนวน ๕ กลุ่มๆ ละ ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนตุลาคม ๒๕๖๗ – เดือนกันยายน ๒๕๖๗

๕. พื้นที่ดำเนินการ

๑. กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านหัวดง ตำบลสำโรง
๒. กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๐ บ้านขี้ตุน ตำบลสำโรง
๓. ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านโนนเหลื่อม หมู่ ๗ ตำบลสำโรง
๔. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวบ้านโพนทราย หมู่ ๒ ตำบลสำโรง
๕. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวบ้านชุมแสง-ชุมแสงเหนือ หมู่ ๘, ๑๕ ตำบลสำโรง

๖. กิจกรรม

๑. ถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิต

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. ชั้นเตรียมการ
 - ประชุมกลุ่มเกษตรกร เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม และหาความต้องการพัฒนาร่วมกัน
๒. ชั้นดำเนินงาน
 - จัดทำแผนงานโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
 - แต่งตั้งคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบโครงการ
 - อบรมให้ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต ศึกษาดูงาน
 - จัดซื้อ/สนับสนุนปัจจัยการผลิต
๓. ประเมินผลการดำเนินงาน
 - ให้มีการประชุมรายงานผลการดำเนินงานโครงการ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการทุกเดือน

๘. งบประมาณ

๑. จัดซื้อเครื่องคัดแยกและทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๑ ชุด/กลุ่ม	เป็นเงิน ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาท
๒. จัดซื้อกระสอบบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๕๐๐ใบ/กลุ่ม	เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๓. จัดซื้อเครื่องเย็บกระสอบบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๑ ชุด/กลุ่ม	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๔. จัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ จำนวน ๔,๐๐๐ กระสอบๆ ละ ๖๕๐ บาท	เป็นเงิน ๒,๖๐๐,๐๐๐ บาท
๕. ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ รายๆ ละ ๑ มื้อๆ ละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๒ วัน	เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
๕. ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ รายๆ ละ ๒ มื้อๆ ละ ๒๕ บาท จำนวน ๒ วัน	เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
จำนวนงบประมาณรวมทั้งสิ้น	เป็นเงิน ๔,๐๑๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ
๒. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตสินค้าได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด
๓. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถมีศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ ต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด

๑๐. ผู้รับผิดชอบ

ประธานวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มเกษตรกร/ศูนย์ข้าวชุมชนผู้ผลิตข้าวที่เข้าร่วมโครงการ

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๗. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอณาเข็อก จังหัดมหาสารคาม.จำนวนประชากรในอำเภอ
นาเข็อก. กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๗. รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย แหล่งที่มา :

<http://air๔thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖๓>

กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมส่งเสริมการเกษตร. แหล่งน้ำในอำเภอณาเข็อก แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๗. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๗. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมชลประทาน.๒๕๖๗ **ข้อมูลโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ** แหล่งที่มา :<http://mahasarakham.rid.go.th/content๔.htm>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๗. รายงานผลการวาดแปลง แหล่งที่มา :

<http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๗. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**

แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>

เว็บไซต์ไทยตำบลดอทคอม. **ข้อมูลตำบลศรีสุข อำเภอสีชมพู ขอนแก่น** แหล่งที่มา :

<http://www.thaitambon.com/tambon/๔๐๐๖๐๒>

สำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาสีชมพู.๒๕๖๕. **พื้นที่ถือครองของประชากรอำเภอสีชมพู.**

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๗. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่**

(ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๗) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม. แหล่งที่มา :

<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries๑๕.html>